

IMAALIORUSSI KAJUMISSUTSIMINNIK SULISUNIK AMERLANERUSUNIK SULEQATISSARSISSAASI

unicef
CRAFT
KALAALLIT
CHAMPIONSHIP

Imarisaa

Imaaliorussi kajumissutsiminnik sulisunik amerlanerusunik suleqatissarsissaasi 4

Kajumissutsimik sulisoqarnermi iliuusissat 5

1. Suliassat nassuiakkit 5

2. Kina nassaartassava aperalunilu? 6

3. Peqatigiiffissi qanoq tikilluaqqusitigiva? 6

4. Qaqugu aperissavit? 7

"Nerisareqatigiit" 8

Suliassat pimoorussinermut misilittagaqarnermullu naleqquttuussapput 8

Suliassaq suliassamik naammassinnissinnaasumut naleqquttuussaaq 9

Eqqortumik aperigit 9

Piffissaalluartut piffissaalluanngitsullu 10

Peqqutitsialak 10

Ataqqinnillutit aperigit 10

Apereriaatsit assigiinngitsut isumaliutigikkit 11

Siulersuisut anguniagaat "tuniluuttarpoq" 12

Imaaliorussi kajumissutsiminnik sulisunik amerlanerusunik suleqatissarsissaasi

Peqatigiiffiit kajumissutsimik tunngaveqarlutik ingerlasut sulisussaqarnermik siulersuisussaqarnermillu atorfissaqartitsiuaannarput. Matumani suliassap naammassisinnaanissaanut isumassarsiffissaqarputit. Eqqarsaatigiuk taamani peqatigiiffimmi kajumissutsinnik suleqataaleqqaarneerit. Sunaana kajumissutigisimagit?

- Pisariaqartitsisoqarmat - suliassamut inuttaliisoqarnissaanik amigaateqartoqarmat?
- Alapernaassuseqarnerit?
- Isumassarsiavit sunniiviginissaannut piviusunngortinnissaannullu periarfissaammat?
- Imaluunniit inunnut attaveqartarnerit pissutaava - peqatigiiffimmiittunillu allanik ilisarisimasaqarnerulernissannut periarfissaalluni?

Peqqutaasinnaasut sisamat taakku - pisariaqartitsineq, sunniuteqarneq, inuttut ineriartorneq aamma inunnut attaveqarneq - pitsaaqatigiissinnaapput. Amerlanerpaanulli inunnut attaveqarneq, attaveqaqateqarluarneq, aallarniutaasarpoq. Ilisarisimasaqanngikkaannimi inunnik eqqortunik katersuiniartoqarsinnaanngilaq. Peqatigiiffilerinermi kajumissutsiminnik sulisut pingaarutilerujussuupput pinngitsoorneqarsinnaanatillu. Taamaattumik peqatigiiffiup qanoq iliorluni kikkunnillu katersinissaa isumaliutigissallugu pingaaruteqarpoq.

Qujanartumik atortussarpassuaqarpoq ilissi peqatigiiffittut kajumissutsimik sulinissinnut paasiuminarnerulersitsisinnaasunik, ilikkagaqarfiulluarsinnaasunik pilerinarsaasunillu. Siulersuisut alaatsinaassuseqarnissaat sulinissaallu pisariaqarpoq.

Kajumissutsimik sulisoqarnermi iliuusissat

Kikkut? Qanoq amerlatigisut? Qaqugu? Qanoq? Aqutsisut, sungiusaasut, ilitsersuisut ikiortillu peqatigiiffissinnut kajungernerulersissinnissaannut paasiuminartumik iliuusissaqarlutit pikkorinnerulerit.

Soorunami peqatigiiffiit amerlanerit sammisaqartitsinerminnik pingaarnerusumik aallussisuupput - timigissarneq, arsarneq, eqaarsaarneq qasujaallisarnerluunniit pineqarnersoq apeqqutaatinnagu.

Sulisussalersornermut iliuusissaqarnikkut peqatigiiffiup siulersuisui suliassanik sianiginninnerulersarput kajumissutsiminnillu suleqataasut nutaat suliassanik ajornarnerusunik ajornannginnerusunillu suliaqarnissaannik pingaartitsinerulersarlutik.

Kia sulerinissaanik aallarniuteqarit, kajumissutsiminnillu suleqataasussat kajungernerulersinnissaannik iliuusissassinnut immikkoortut sisamat uku ikiuutigikkit:

1. Suliassat nassuiakkit

Peqatigiiffimmi suliassat angisuut mikisullu ataasiakkaarlutik nassuiaateqartinneqarnerat ataatsimut takunnissinnaanissamut iluaqutaasinnaavoq. Suliassaq sunik imaqarpat piffissarlu qanoq sivisutigisoq atorneqassava? Suliaqartussaq qaqugu suliaqassava sorlernillu piginnaassuseqartitaassava?

Suliassanik tamanik takunnissinnaalerlusilu nassuiaatitaqartitsileraangassi suliassat ilaasa agguaanneqarnissaat ataatsimoorluniluunniit suliarineqarnissaat, kiisalu ataatsimiititaliamit, suleqatigiinnit eqimattanilluunniit suliarineqarnissaat aalajangissallugu ajornannginnerulerajuttarpoq.

Tamanna maanna ulluinnarni suliassaasunut atuuppoq. Aamma imaassinnaavoq siulersuisut pilersaaruteqartut, immaqa angallatip nutaap singitsinnissaanut. Aamma holdimik nutaamik pilersitsinerusinnaavoq, peqatigiiffimmi eqimattanik nutaanik sullinniagaqalerneq imaluunniit nutaamik sananiarneq.

Isumassarsiat takorluukkallu apeqqutaatinnagit "umiarsuit" taakku singinneqartinnatilli unittoorsinnaapput, tamanna peqatigiiffiup kikkut suliassamik isumaginninnissaat isumaginnissinnaaneralluunniit isumaliutigisimanngippagu.

2. Kina nassaartassava aperalunilu?

Siulersuisuugajupput kajumissutsiminnik sulisussanik nutaanik alaatsinaallutillu, nassaarlutillu apersuisartut. Kikkulli peqatigiiffimmut qanittut tamaasa ilanngukkukkit suleqatissarsiarisinnaasatit attaveqaatinniittut amerlanerulissapput. Taamaattumik ilitsersuisutut, sungiusaasutut aqutsisutullu sulillutik suleqataalersinnaasunik kikkulluunniit innersuussisinnaatitaanerminnik ilisimanninnissaat pingaaruteqarpoq.

Paasinartunngortiguk ajunngitsuusoq inuit suliassani assigiinngitsuni kajumissuseqarlutillu piginnaassuseqartut piukkunneqartarnissaat ajunngitsuusoq, taamaalillutik siulersuisut sulisussalersornermilluunniit suliaqartut periarfissanut eqqummaarinnerulissapput.

Allattaaq peqqusinnaavasi kajumissutsiminnik ikiuuttussanik nassaarsinnaaqqullugit aperisinnaaqqullugillu, ass.:

- Ilitsersuisussanik, sungiusaasussanik, ilitsersuisussap ikiortissaanik sungiusaasullu ikiortissaanik
- Ilitsersuisuusarsimasunik sungiusaasuusarsimasunillu
- Inunnik isumalluutaasinnaasunik
- Angajoqqaanik
- Ilaasortassanik

Siunnersuut 1: Kajumissutsiminnik sulisussanik nutaanik ujarlernermik apersuinermillu suliaqarnermut peqatigitillugu naatsorsuutigisanut pakatsinissaq pinngitsoortinniarlugu malittarisassat pillugit isumaqatigiissuteqarnissaq pisariaqarsinnaavoq. Taamaattumik ilaasortanit avatangiiserisanillu siunnersuutinik katersuisussamik ataqatigiissaarisoqarnissaq attaveqaateqarnissarluunniit pitsaasuuvoq, Ataqatigiissaarisortaat nutaanut attaveqaataassaaq. Pilersaarut paasiuminartoq pitsaasumik attaveqaqateqartitsisarpoq.

3. Peqatigiiffissi qanoq tikilluaqqusitigiva?

Kikkunnik tamanik tikilluaqqusisuuneq kikkullu tamarmik inissaqarnerannik malugitsineq pingaaruteqarpoq. Taamaattumik kikkunnut tamanut takusassiassamik qaaqqusineq pitsaasuusinnaavoq:

- Peqatigiiffiup ukiup pisoqarfiusortaanut pilersaarutaanut atatillugu
- Peqatigiiffiup nittartagaani
- Facebookimi
- Ullormi allatsiffissami

- Naqitannguami ilaasortanut tikilluaqqussummi
- Holdinik tikilluaqqusinermi

Toqqaannartumik aperineq sunniuteqarluarnerpaagajuppoq. Taamaaliornerpit takutissavaa peqatigiiffimmi holdit iliuuseqarfigerusukkitit aamma aperisat taassumalu piginnaasai soqutigigitit.

Ilitsersuisut sungiusaasullu ikiuussinnaapput:
- ilitsersuisumut ikiuuttussamik ilitsersueqataasussamilluunniit ujarlerlutik, ass. namminneq holdigisaminnut piukkussaminnik
- ilitsersuisumut ikiuuttussamik siunnersuillutik
- ilitsersuisumut ikiuuttut nalunngisaminneersumik piukkussaminnik siunnersuuteqarsinnaapput

Malugiuk tamanna pisinnaammat siulersuisut ukuninnga marlunnik erseqqissuliorsimappata:
- Kajumissutsiminnik ikiuuttussanik sumi amigaateqarpugut?
- Peqatigiiffiup sulisussalersornermik suliassaq ataatsimoorussassaatippagu

4. Qaqugu aperissavit?

Ilaasortat, peqatigiiffiup meerartaanut angajoqqaajusut allallu paasisaqarfiginerunissaannut pissutissat/-it alla/-t naniuk/-kkit – taannalu pingaartillugu apeqquteqarlutit.
Ilaasortat tusarnaarnerat oqaloqatiginerallu pitsaasuuvoq
- peqataanissaminnik nalunaarniarlutik sianerpata
- angajoqqaatut atisalersortarfimmi utaqqippata

- timersornermut soqutiginnivissuunerminnik takutitsippata
- timersulerituujuppata

”Nerisareqatigiit”

Kajumissutsiminnik sulisussanik sulisussalersornermi ajornarnerujartortumik peqataatitsineq silatusaarneruvoq, suliassallu naleqquttuujuaannassapput suliassamillu naammassinnittussamut qaangerniagassaassallutik. Peqatigiiffimmi suliassaqarajuppoq mikisunik angisuunillu - kaagiliornermit klubbinik unammiuaartitsinermut imaluunniit angajoqqaat ataatsimiinnerannut, unammisussanik angallassinermut, holdimi aqutsisuunermut, suliassanik angisuunik soorlu aningaaserisuunermik siulittaasuunermilluunniit suliaqarnermut.

Nutaanik ”nerisareqatigiinnut” peqataalersitsinermi periaaseq pitsaanerpaavoq suliassanik ajornanngitsunik allarniuteqartitsinissaq. Pitsaassaaq suliassaq qanoq ittut naleqquttuunersut siusinaartumik isumaliutigisimagaanni.
Kajumissutsiminnik sulisunut nutaanut suliassiissutissat tassaasinnaapput:

- Sungiusaasumut/ilitsersuisumut ikiortaaneq
- Allaffissornikkut suliassaaqqat
- Inunnik peqataatitsiniarluni aaqqissuussinernik mikinerusunik pilersaarusiorneq
- Ataatsimiititalianut suliassaalunnguanik suliaqartussanut ilaaneq

Suliassat pimoorussinermut misilittagaqarnermullu naleqquttuussapput

Kajumissutsimik sulinermi kajumissuseq ineriartortuartuuvoq, pitsaaqutaasinnaavorlu suliassat immikkoortiterneqarpata, taamaalillutik kajumissutsimik sulisup kajumissusianut misilittagaanullu naleqquttuussammata.

Assersuutit:

- Kajumissutsiminnik sulilerusuttunut suliassat mikinerit.
- Kajumissutsiminnik sulisunut pisinnaajuaannartunut suliassat.
- Kajumissutsiminnik sulisunut misilittagartunerusunut ass. suliniutinut qanittukkut pisussani suliassinneqarusuttunut suliassat.
- Kajumissutsiminnik sulisunut pingaarnernut, siulersuisuniittunut ataatsimiititalianilu akisussaasunut, piffissamik sivisuumik peqatigiiffimmut atuisartunut misilittagartuunullu suliassat.

Suliassaq suliassamik naammassinnissinnaasumut naleqquttuussaaq

Pingaaruteqarpoq suliassat atorfigisallu inunnut isumaginnittunut naleqquttuunissaat. Tamanna isumaqarpoq suliassap

- naleqquttumik sapernassuseqarnissaanik. Qularnarpoq kukkunersiuisup sunngiffimmini aningaaserisutut suliaqarusunnissaa, immaqali suliassamut allamut soqutiginnissinnaavoq.
- suliaqalersussap soqutigisaanut naleqquttuunissaa.
- siunertaqarnissaa. Imaassinnaavoq angajoqqaaq sungiusaasumut ikiortaarusuttoq timersortarfimmiittarami akisussaaffigerusukkamiullu.
- piviusorsiortuunissaa. Tassa assersuutigalugu imaappoq, inuusuttuaraq sungiusaasuusoq sungiusarnerup aallartinnginnerani atuarfimminit angerlaqqaarsinnaassaaq.
- piviusuunissaa. Naatsorsuutiginartut isertuarani nalunaarutigineqassaput. Imminut suliserulunnissaraluaq nalorninartuiarsinnaavaa.
- paasinartunik killissaliussalerneqarsimanissaa.

Eqqortumik aperigit

Inunnut eqqortunut eqqortunik apeqquteqarit kajumissuseqartitsiniarlutillu. Tassaavoq mikisunik angisuunilluunniit suliassiiniarlutit amerlanerusunik kajumissutsiminnik suliaqartussanik kissaateqarninnut iliuuserisartagassat.

Misissuinerup takutippaa sungiusaasut, ilitsersuisut, siulersuisunut ilaasortat ikiortillu aperineqarsimanertik pissutigalugu peqatigiiffimmi kajumissutsiminnik sulilersartut.

Sulilersinnaasut pimoorussisut kajumissuseqartullu aperineqarnerugajupput. Amerlasuut pitsaasumik qisuariartarput piumaneqartutut misigisaramik.

Piffissaalluartut piffissaalluanngitsullu

Sulilersinnaasut ataatsimeersuarnissaq ukiulluunniit pisoqarfiusortaa sioqqutilaarlugu aperinissaat utaqqissanngilaq – ukioq kaajallallugu qanoq ilisukkulluunniit aperisinnaavutit!

Aperigit

- angajoqqaat meeqqatik nuannersumik misigisaqartut takusinnaappassuk.
- siulittaasup sungiusaasoq sulilluarsimasoq nersualaarpagu.
- peqatigiiffik nutaarsiassatigut nuannersumik eqqartorneqarsimappat.

Piffissaanngitsut:

Aperissanngilatit

- nammineerlutik peqatigiiffilerinermik qatsussiguit. Tamanna tuniluuttutut ittarpoq.
- anaanap ulapittup Pisiffimmi ulappuseruttorfiani.
- ataatsimiinneq naammassisoq matukkut aniniariarlusi.

Peqqutitsialak

Kajumissutsiminnik suleqataasinnaasut ukioq kaajallallugu ulluinnarni sammisaqarnerit nalaanni naammattuugassaasarput. Peqatigiiffimmi sungiusaasuussap tullia immaqa:

- inuusuttuaqqatakornanniippoq,sungiusareernerupkingornaguterniinnaq angerlarneq ajortoq.
- inuusuttuaqqatakornanniippoq,meeqqanutpitsaasoqpillaqqinnerunngikkaluartulluunniit sungiusaqataagaangata pimoorussinerulersitsisartoq.
- anaanaasutsungiusarnerupnalaanitimersortarfimmiittutakornanniippoq. Eqqaamajuk apeqquteqartut aperissagakkit. Soqutiginninnernik takutitsineruvoq, isornartorsiuinermiunngitsoq.
- ataataasut unammisussanik angallassiuaannartut akornanniittoq.

Siunnersuut: Sungiusaasut, aqutsisut, sungiusaasut ikiortaat peqqukkit kajumissutsiminnik suleqatitaasussanik ujarleqataaqqullugit. Holdertik taassumalu inui ilisimareerpaat.

Ataqqinnillutit aperigit

Nersuerpaluttumik aperineq paasineqartarpoq kikkut tamarmik

- sapinnginnerannik

- qanoq iliorsinnaanerannik takorluugaqarnerannillu
- inissaqartinneqarunik tapersersorneqarunillu pitsaasumik sunniuteqaqataasinnaanerannik

Aperissaatit aperisassat

- suliarilerumaagassaminut soqutiginnivinnersoq
- qanorluunniit iliorsinnaanerminik sunniuteqaqataasinnaanerminillu misiginersoq
- peqataarusussuseqarnersoq
- suliassamit taassumannga ilikkagaqassanersoq
- qanoq pisinnaanini malugisinnaanera
- sulerissanerminik takorluuisinnaanersoq
- suleqatigiinnut sorlernut ilaassanersoq

Apereriaatsit assigiinngitsut isumaliutigikkit

Oqaloqatigiinneq pitsaanerpaatinniarlugu apeqquteqarninni atuuffiit isumaliutigisinnaavat:

- Pinerluttorsiortutut paasiniaallutit apeqquteqarniarpit piviusunillu utertitsivigineqarniarlutit? Apeqqutigineqarsinnaapput: "Kina? Suna? Sumi? Qanga? Qanoq?"
- Ilisimasassarsiorluni angalasutut misissuillutit aperiniarpit? Apeqqutigineqarsinnaapput: "Sooruna? Qanoq? Imaattoqarpa? Qanoq isumaqarpit allat...? Qanoq eqqarsaateqassangatippinga ima piguit...?"
- Ataqatigiissaarisutut apeqqutinik tikkuussisunik aperiniarpit ammaassillutilluisiginneriaatsinikperiarfissanilluassigiinngitsunik – immaqasiunissamut tunngasunik. Apeqqutigineqarsinnaapput: "Imaappat...? Taavami...? Takorloorsinnaaviuk...? Eqqarsaatigiuk...?"
- Imaluunniit eqqartuussisutut eqqaasitsisarlutit isertuanngitsumillu aperiniarpit aalajangersimanerusunillu akissutisillutit? Apeqqutigineqarsinnaapput: "Una qanoq perusuppiuk? Una qaqugu pissava? Kina sussava? Taamatut?"

Siulersuisut anguniagaat "tuniluuttarpoq"

Siulersuisut peqatigiiffimmi nutaanik sammisaqartitsisalernissartik kissaatigippassuk nutaamillu ilitsersuisortaarnissartik kissaatigippassuk apeqqutinik isumannaarutinik aperinissaq pingaartuuvoq, soorlu imaattunik:

- Holdimik ataatsimik sungiusartagaqaleraluaruit sutittarnissaat eqqarsaatigisinnaaviuk?
- Holdimik ataatsimik sungiusartagaqaleraluaruit qanoq atugassaqarussusagaluarpit?
- Periarfissinneqaraluartuit arlaannik pinaveersaagaqassagaluarpit?
- Peqataasussaq ilinnik qanoq naatsorsuuteqassangatippigit?

Siulersuisut qanoq amerlatigisut ukiumi ilivitsumi suliassanik tamanik ataatsikkut pilersaaruteqareerusussinnanngillat? Kajumissutsiminnik ikiuuttussat amerlasuut siulersuisunut oqilisaallutik suliassanik minnerusunik tamanik isumaginninnissaminnut piareersimapput.

Immaqa pimoorussineq taamaattoq klubbinnut anngutinngisaannassasoraat, tamannali qulakkeeriissanngilat.

Aaqqiissutissaq tassaavoq naatsunik, paasiuminartunik killilikkanillu suliassanut nassuiaasiortarnissaq, pissutissaqartoqanngilarlu eqqarsassalluni klubbimi ilaasortaaffigisanni taama pisoqassanngitsoq. Kingorna qanoq iliorluni kajumissutsiminnik sulisussanik amerlanerusunik pissarsiniartoqarsinnaanera tusarfigissavarput. Maannali tunuliaqutaa tusaqqaarallartigu.

Piviusoq 1: Ukiut 20-t matuma siornamut sanilliullugu inuit piffissakinnerulerlutillu nukissakinnerulersimanerat paasiuk

Piviusoq 2: Piffissamik missingiussinerup kajumissutsiminnik sulisut pimoorussinerulersittarpai

Piviusoq 3: Inuit suliassanik suliaqarnissaannut periarfissikkit

Piviusoq 4: Sumiiffinni ataatsimi ingerlalluartut aamma allani ingerlalluarsinnaapput